

Παρίσι - Λονδίνο: το διπλό αδιέξοδο

Στο Παρίσι και στο Λονδίνο εκδηλώθηκε η διπλή εμπλοκή της ελληνικής περίπτωσης. Στο Παρίσι, η τρόικα των δανειστών κατέστησε σαφές ότι δεν προτίθεται να στηρίξει πολιτικά την κυβέρνηση προσυπογράφοντας μια εύκολη για την Ελλάδα έξοδο από το Μνημόνιο. Από την Πέμπτη η κυβέρνηση κινείται σε ένα δυσμενέστερο πολιτικό κλίμα έχοντας λίγο χρόνο για να ανατάξει την κατάσταση. Στο Λονδίνο, η αόρατη «τρόικα των διεθνών αγορών» απέρριψε σχεδόν χλευαστικά το διάβημα του ΣΥΡΙΖΑ να αυτοσυστηθεί ως διεθνώς αποδεκτό κυβερνητική δύναμη. Από την Πέμπτη ο ΣΥΡΙΖΑ αρχίζει να κατανοεί ότι η ικανότητά του να κυβερνήσει σε μια χρεοκοπημένη χώρα της ευρωζώνης απαιτεί ριζικές αναθεωρήσεις και δεν αρκούν τα εύσημα που του δίνουν διάφοροι εκπρόσωποι της ελληνικής κρατικοδίαιτης επιχειρηματικότητας και τα αστέρια της νέας πλουτοκρατίας.

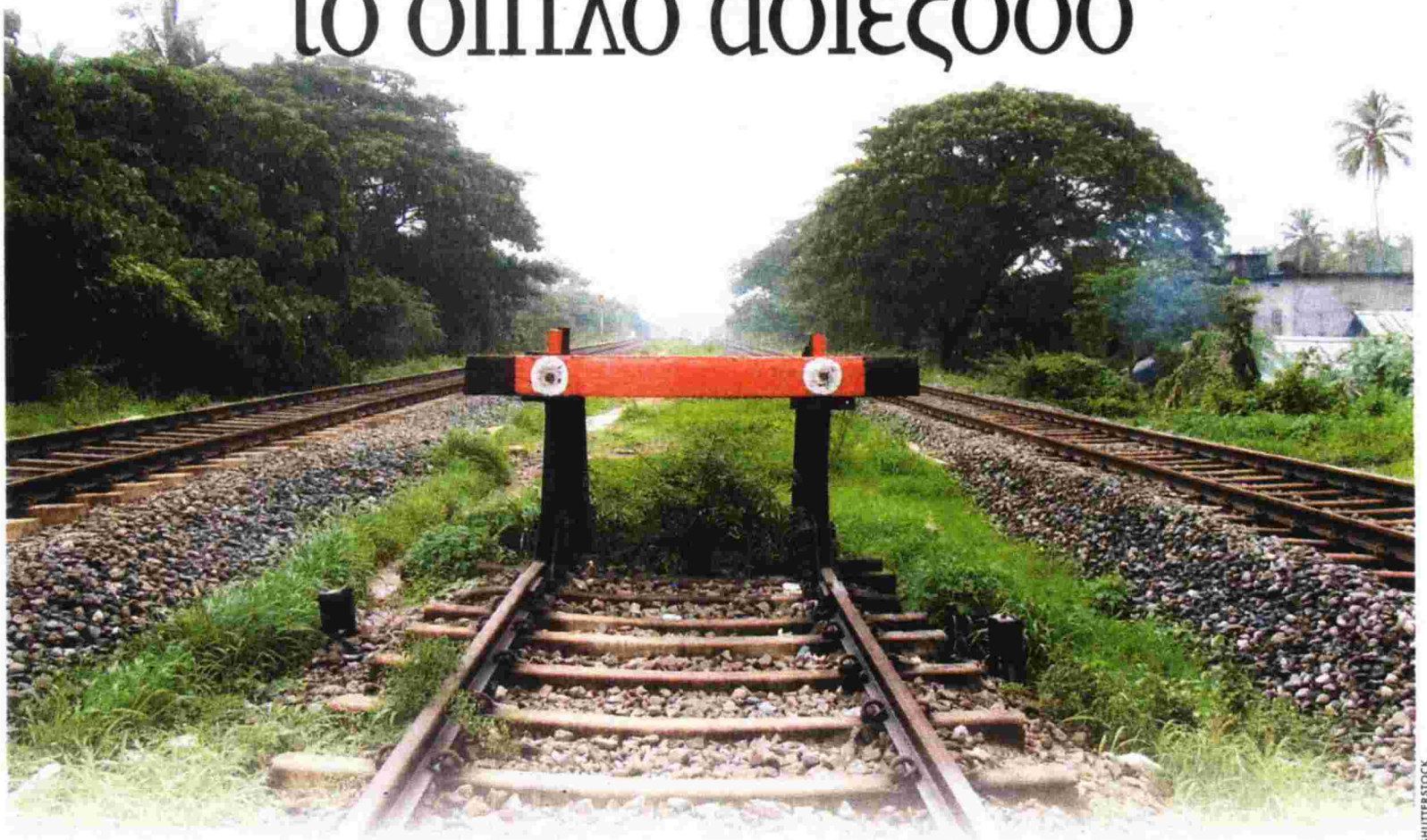
Το διπλό αδιέξοδο ήταν αναμενόμενο. Και δεν είναι συγκυριακό. Δεν αφορά την τρόικα, την αξιολόγηση ή τις διενέξεις επί του «δημοσιονομικού κενού». Η εμπλοκή είναι δομική και πολιτική. Θεωρώντας την Ελλάδα μαύρο πρόβατο και βλέποντας ότι έχει εισέλθει σε μια μεσοπρόθεσμη φάση πολιτικής αστάθειας, οι ηγεσίες

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΒΟΥΛΓΑΡΗ

της ευρωζώνης (κράτη, ΕΚΤ) έθεσαν το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθούν είτε έχουν απέναντί τον κ. Σαμαρά είτε τον κ. Τσίπρα. Αφετηρία της στάσης τους είναι προφανώς το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να βγει στις διεθνείς

αγορές «με το σπαθί της». Δανειστής και διεθνείς αγορές είχαν στείλει την προειδοποίηση εδώ και έναν περίπου μήνα, όταν επιχειρήσαμε να βγούμε στις αγορές. Η τωρινή εμπλοκή αποτελεί τη συνέχεια. Ουσιαστικά, μας λένε τρία πράγματα. Πρώτον, δεν μπορείτε μόνοι σας να βγείτε στις διεθνείς αγορές και επιπλέον ως εταίροι πρέπει να έχουμε και εμείς γνώμη. Δεύτερον, δεν ξέρουμε ποια κυβέρνηση θα έχετε τους προσεχείς μήνες και κυρίως δεν ξέρουμε τι ακριβώς θέλετε. Τρίτον, αυτή η κατάσταση καθιστά τη χώρα σας περιφερόμενη νάρκη για την ευρωζώνη και μάλιστα σε μια περίοδο που όλα είναι επί ξυρού ακμής. Για να μην έχουμε λοιπόν απρόοπτα και φασαρίες, είναι προτιμότερο να μείνετε με κάποιο Μνημόνιο ώστε εμείς να μην κινδυνέψουμε μια νέα διάχυση της ελληνικής κρίσης κι εσείς να βρείτε τον χρόνο να αποφασίσετε τι θέλετε. Σε αυτό το σκεπτικό είναι έντονη προφανώς η επιρροή των Γερμανών και του ΔΝΤ που δρουν ως μεζιζονες παίκτες της διεθνούς οικονομίας. Αλλά αν μην έχουμε αυταπάτες. Το σκεπτικό αποτελεί κοινό παρονομαστή των ευρωπαϊκών εταίρων, πέρα από τις μεταξύ τους οξείες αντιπαράθεσεις για την πολιτική της ευρωζώνης, οι οποίες αναζωπυρώνονται λόγω ύφεσης. Δεν είναι μόνο οι «κακοί Γερμανοί» και ο Σόιμπλε που έτσι και αλλιώς απολυτοποιούν τη δημοσιονομική ισορροπία και μέσω της Ελλάδας θέλουν να προειδοποιήσουν τους Γάλλους, τους Ιταλούς και τους Ισπανούς. Το ίδιο υποδεικνύουν ρητά ή άρητα ο Ντράγκι και ο Γιούνκερ, οι οποίοι συγκεντρώνουν αυτή την περίοδο την ανοιχτή οργή και την υπόγεια διαβολή των Γερμανών γιατί υποστηρίζουν μια οικονομική πολιτική επενδύσεων και ανάπτυξης. Μήπως,

SHUTTERSTOCK

Η κυβέρνηση, μιλώντας με ειλικρίνεια, θα πρέπει να συνεχίσει να αναζητεί μια αμοιβαία ικανοποιητική λύση και να αποφύγει τον πειρασμό να περάσει άμεσα την καυτή πατάτα στον ΣΥΡΙΖΑ «όπως έκανε ο Καραμανλής το 2009»

παρ' όλα αυτά, η ελληνική αδυναμία συμβάλλει αυθόρμητα στην ενίσχυση αυτών ακριβώς των φωνών που ζητούν μια πιο ενωμένη και αναδιανεμητική Ευρώπη; Ακριβώς το αντίθετο. Η ελληνική απόκλιση στη μοναχικότητα της λειτουργεί πλέον «αντιευρωπαϊκά». Ενισχύει όσους υποστηρίζουν ότι η αναδιανομή χωρίς αυστηρή επιτήρηση σημαίνει οι πλούσιες χώρες και ειδικά η Γερμανία να χρηματοδοτούν τις πελατειακές πολιτικές των νοτιοευρωπαϊκών κομμάτων.

Ποια είναι τα άμεσα πολιτικά συμπεράσματα από το διπλό αδιέξοδο; Το πρώτο είναι η αποτυχία της αποκληθείσας «συριζοποίησης» της κυβερνητικής πολιτικής. Πράγματι, εδώ και έναν χρόνο εγκαταλείφθηκε η προσπάθεια μεταρρυθμίσεων και εθνικής ανασυγκρότησης. Αρχικά λόγω των ευρωεκλογών που έρχονταν. Μετά λόγω των αποτελεσμάτων και των λαθεμένων συμπερασμάτων που συνήγαγε η ΝΔ. Στο όνομα του πολιτικού κόστους η κυβέρνηση αδρανοποιήθηκε ή επένδυσε αφελώς στην ελκτικότητα εκπροσώπων της μιντιακής λαϊκιστικής Δεξιάς. Παράλληλα ποντάρισε ότι οι ισχυροί παράγοντες της ΕΕ θα βοηθούσαν να βγει από το Μνημόνιο είτε λόγω ιδεολογικής συγγένειας είτε γιατί φοβόντουσαν τον ΣΥΡΙΖΑ. Θες από λάθος εκτίμηση, θες από αντίξοες συγκυρίες, το πράγμα δεν βγήκε. Το δεύτερο συμπέρασμα αφορά τον ΣΥΡΙΖΑ. Το Λονδίνο έκανε ακόμα σαφέστερο ότι η προγραμματική και πολιτική του ασυναρτησία όχι μόνο δεν έχει σχέση με τις διεθνείς πραγματικότητες, αλλά εξελίσσεται σε μείζον εθνικό πρόβλημα. Θεωρητικά διακηρύσσει ότι θα μείνει στο ευρώ, αλλά ό,τι κάνει και προτείνει

σπρώχνει την Ελλάδα έξω από το ευρώ. Θεωρητικά διακηρύσσει ότι θα σκίσει τα Μνημόνια, αλλά πρακτικά συμβάλλει στο να παρατείνονται τα Μνημόνια. Αν έρθει στην κυβέρνηση, αυτός ο τραγέλαφος θα λυθεί είτε με τη διάλυση του ΣΥΡΙΖΑ, καθώς θα χρειαστεί να κάνει κωλοτούμπα προσαρμογής σε μηδενικό σχεδόν χρόνο, είτε με τη διάλυση της Ελλάδας για απροσδιόριστο διάστημα. Το τρίτο συμπέρασμα πιστοποιεί το πολιτικό αδιέξοδο που έχει προκαλέσει ο εν πολλοίς τεχνητός λόγω εκλογικού νόμου μικρός δικομματισμός και η εμφυλιοπολεμική πόλωση που αυτός συνεχίζει να τροφοδοτεί. Ουσιαστικά, καταστρέφει όλες τις προϋποθέσεις μιας ορθολογικής διαχείρισης της εξόδου από το Μνημόνιο, πράγμα που πέτυχαν όλες οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες που μπήκαν στον μηχανισμό. Παράλληλα, επαναλαμβάνει στο πολλαπλάσιο όλες τις παθογένειες που οδήγησαν την Ελλάδα στη χρεοκοπία.

Ο λόγος έρχεται έτσι από μόνος του στα μακροπρόθεσμα συμπεράσματα που είναι εξίσου ανησυχητικά. Η Ελλάδα, παρά το δράμα της χρεοκοπίας, δεν κατόρθωσε να αλλάξει «συστημικά» ώστε να γίνει περισσότερο συμβατή με τον ευρωπαϊκό κανόνα. Το κρατικιστικό - συντεχνιακό κοινωνικοπολιτικό μπλοκ κράτησε αρκετές δυνάμεις ώστε να υπονομεύσει τις μεταρρυθμίσεις και να μετακυλίσει το κόστος στον ιδιωτικό τομέα και στα αδύναμα στρώματα της κοινωνίας. Οι ισχυρές συντεχνίες των «ευγενών» ελεύθερων επαγγελματιών, οι κάστες του στενού κρατικού τομέα και οι καλά οργανωμένες συντεχνίες του Δημοσίου συνέχισαν να έχουν προνομιακή διαπραγμάτευση με το κομματικό σύ-

στημα. Το ίδιο το πολιτικό σύστημα ανταποκρίθηκε στις πιέσεις μένοντας απελπιστικά κλεισμένο στην παλαιά πελατειακή λογική. Αυτό είναι το βαθύτερο πρόβλημα που κινδυνεύει να σπρώξει την Ελλάδα σε μια νέα μακρά περίοδο εθνικής υποβάθμισης.

Η άμεση διέξοδος φαίνεται πολύ δύσκολη πια. Το πιθανότερο είναι η Ελλάδα να ξανακυλίσει σε μια νέα βαθιά οικονομική και κοινωνική κρίση ζώντας συνθήκες πολιτικής σύγχυσης. Η προβλεπόμενη ανάκαμψη θα απειληθεί και το μεγαλύτερο κόστος θα το πληρώσουν πάλι οι πιο αδύναμοι και απροστάτευτοι. Σε άλλες εποχές θα κάναμε έκκληση στις δυνάμεις της ευθύνης και της κοινής λογικής. Στην εποχή όμως των ψεκασμένων, ποια λογική και ποια ευθύνη; Η ευχή είναι να αποφύγουμε τα χειρότερα. Η κυβέρνηση, μιλώντας με ειλικρίνεια, θα πρέπει να συνεχίσει να αναζητά μια αμοιβαία ικανοποιητική λύση και να αποφύγει τον πειρασμό να περάσει άμεσα την καυτή πατάτα στον ΣΥΡΙΖΑ «όπως έκανε ο Καραμανλής το 2009». Εκείνα τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ που κρατάνε από τη δημοκρατική παράδοση της Αριστεράς και διατηρούν επαφή με την ηθική της παλαιάς Αριστεράς της θυσίας έχουν πλέον εθνική ευθύνη, γιατί τα διλήμματα έχουν γίνει προφανή. Οι βουλευτές έχουν την ευθύνη μιας περιόδου κρίσης και αυτοσυγκράτησης ενόψει της διαδικασίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το πρόβλημα της Ελλάδας είναι καταφανώς πολιτικό.

Ο Γιάννης Βούλγαρης είναι καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Πανεπιστημίου